

de politiekorpsen uit ook tegengewerkt, maar van die tegenwerking wist de brede massa niet af. Zij was de politie in veel opzichten gaan zien als een verlengstuk van het onderdrukingsapparaat van de bezetter. Het gevolg was dat de politie als geheel bij de bevrijding haar gezag had verloren. Niet de uitgesproken 'foute' elementen in de korpsen vormden toen een probleem (die zouden opgepakt worden), maar diegenen die, zonder 'fout' te zijn geweest, een zo grote mate van dienstbaarheid aan de bezetter aan de dag hadden gelegd dat hun gedragingen onmiddellijk nader moesten worden onderzocht; anders gezegd: de politie moest gezuiverd worden en voordat zij naar behoren gezuiverd was, kon zij eigenlijk nauwelijks in het openbaar optreden. Deed zij dat laatste wel, dan deed zij dat overigens in de door de bezetter ingevoerde, als 'Duits' aangevoelde uniformen en in het bevrijde Zuiden zonder wapens; immers, gelijk eerder vermeld: begin september had de bezetter aan de politie in de zuidelijke provincies haar wapens ontnomen. Het kwam er alles tezamen op neer dat het instrument waaraan regering en Militair Gezag het uitvoeren van de arrestaties wilden toevertrouwen, voorshands onbruikbaar was. Op zichzelf was dat een groot nadeel, want de politiemannen waren gewend, met zekere ordelijkheid op te treden en tegen excessen te waken, en zij wisten dat van elke belangrijke handeling een aan vaste regels gebonden proces-verbaal moest worden opgesteld – van de betekenis en de zin van dat alles waren buitenstaanders niet zomaar doordrongen. Aangezien evenwel de arrestaties in het algemeen gesproken niet door de ongezuiverde politie konden worden verricht, moesten zij wel door buitenstaanders ter hand worden genomen, d.w.z. door leden van voormalige illegale groepen.

Nu het tweede punt: de categorieën der te arresteren personen.

Die categorieën waren, gelijk gezegd, in de Eerste Algemene Lastgeving te beperkt geformuleerd. De datum van 1 juli 1942 was nogal willekeurig vastgesteld; dat de arrestaties, wat de opgesomde organisaties betrof, beperkt moesten blijven tot de NSB, de WA, de Germaanse SS en de Nationale Jeugdstorm, betekende dat geen rekening was gehouden met talrijke andere 'foute' organisaties waarvan men actief lid had kunnen zijn zonder bij een van de vier genoemde aangesloten te zijn geweest: bijvoorbeeld de twee NSNAP'en die zich in het begin van de bezetting bij uitstek kwalijk hadden gedragen, de hulppolitie, de Nederlandse Landwacht, de talrijke 'fronten' en 'gilden' van de NSB, de Winterhulp Nederland en de Nederlandse Volksdienst. Even onjuist gezien was het om, wat de Rijksduitsers betrof, alleen last te geven tot het arresteren van de hoofden en ambtenaren van Duitse diensten. En de *Verwalter* dan van